

ACTUALIZAREA ABREVIERILOR ÎN LIMBAJUL COMUNITAR

Victoria POPA

Dinamica actelor de comunicare a crescut atât de mult, încât a fost necesar ca și structurile limbii să se adapteze la acest ritm. Soluția cea mai eficientă a constat în a recurge la abrevieri. Astăzi aproape că nu mai există domeniu de activitate în care să nu se aplice acest procedeu. Lexicologii nu au ajuns la un consens în ceea ce privește includerea abrevierilor în procesul de formare a cuvintelor nici până în prezent.

Lingviști ca M.Grevisse, D.Gehenit, J.Dubois, L.-J.Calvet, A.Dopagne consideră abrevierea drept un procedeu de formare a cuvintelor noi, iar lingviștii ruși ca В.Н. Андреева, Н.Н. Лопатникова, Н.А. Мовшович, М.М. Коровкин – drept variație a cuvântului inițial.

Cercetătoarea M.Filary definește abrevierile în modul următor:

Substantivul „abreviere” provine din verbul *a abrevia*, pătruns în limba română din latinescul *abbreviare* <ab- + breviare> „a scurta”, „a tăia”. *Le Petit Larousse* definește verbul *abrégé* astfel: „raccourcir (un mot) par suppression d’une partie des lettres ou des syllabes”, iar substantivul *abréviation* „réduction graphique d’un mot ou d’une suite de mots; mot ou suite de lettres qui résulte”.

Dicționarul explicativ al limbii române (DEX) pentru verbul *a abrevia* dă următoarea explicație: „a prescurta (în scris sau în vorbire) un cuvânt, un titlu etc.: a nota ceva printr-un simbol, printr-o siglă”, iar pentru substantivul *abreviere* găsim următoarea definiție: „acțiunea de a abrevia și rezultatul ei; (concr.) cuvânt, titlu etc. prescurtat, prescurtare, abreviație, simbol.”

George Beldescu, preluând o definiție dată de Jean Dubois și colaboratorii săi în *Dictionnaire de linguistique*, vede în abreviere „o reprezentare a unei unități sau a unei suite de unități printr-o parte a unității sau a unei suite de unități respective”. În *Dicționarul general de științe ale limbii* (DGȘL) abrevierea este „procedeu de reprezentare prin reducere a unei unități lexicale sau a unui grup de elemente cu valoare de unitate lexicală” [1, p.98].

Abrevierile pot fi clasificate din diverse puncte de vedere: după natura lor pur grafică sau/și orală; după aria, gradul și restricțiile de folosire (generale și speciale, chiar particulare; uzuale sau curente și rare, chiar ocazionale; libere sau absolute și contextuale); după caracterul lor național sau internațional, de unde și concordanța sau neconcordanța cu cuvântul reprezentat și folosirea unor litere din alte alfabete; după sensul sau valoarea lor (monovalente și polivalente pe plan lexical și gramatical); după categoriile lingvistice ale bazelor abreviate (cuvinte simple, cuvinte compuse, îmbinări de cuvinte; părți de vorbire și clase sau specii ale acestora, ca substantivele comune și proprii, pronumele de politețe; categorii onomasiologice); după felul abrevierii (pur literale – cu litere din alfabetul limbii române sau/și cu litere din alte alfabete – și mixte, realizate din litere asociate cu cifre

sau cu alte semne grafice); după mecanismul de obținere a abrevierii (din litere inițiale, din litere nesucesive și din fragmente de cuvinte); după accesibilitatea abrevierii (ușor decodabile și ermetice) [2, p.245].

Abrevierea poate fi clasificată în *apocopă, afereză, trunchiere, cuvinte telescopate, siglă, acronim*, însă cea mai mare parte a lingviștilor consideră că anume *sigla și acronimul*, la momentul de față, sunt cele mai productive abrevieri.

Sigla este o abreviere compusă din literele inițiale ale unui ansamblu de cuvinte formând un singur cuvânt. Literele care constituie sigla se pronunță separat, spre exemplu: *ULC – Union luxembourgeoise des consommateurs*.

Acronimul este o siglă care se pronunță ca un cuvânt obișnuit, spre exemplu: *ONU – Organisation des Nations unies*. Atunci când acronimul devine un substantiv de uz general, acesta se ortografiază cu minuscule și poate avea forma de plural, de exemplu: *smic (le salaire minimum interprofessionnel de croissance); un ovni (objet volant non identifié), des ovnis*.

Atât sigla, cât și acronimul se scriu fără puncte de abreviere și nu iau accente, de exemplu: *OCDSE (Organisation de coopération et de développement économiques)*, iar articolul care le precedă se acordă în gen și număr cu primul cuvânt din care acestea sunt compuse, de exemplu: *la CJUE (Cour de justice de l'Union européenne); les TIC (technologies de l'information et de la communication*. În cazul în care articolul precedă un acronim format dintr-un cuvânt străin, acesta preia genul cuvântului de bază din traducerea franceză, de exemplu: *la SADC (Southern African Development Community) – Community se traduce prin «communauté» în fr., deci articolul preia genul feminin*.

Dacă abrevierea începe cu o vocală se produce eliziunea, de exemplu *l'APE – Assemblée parlementaire européenne; l'OMS – Organisation mondiale de la santé*.

Siglele și acronimele nu preiau niciodată forma de plural, contrar celor din limba română, spre exemplu: *des CD – Cd-uri; des ONG – ONG-uri*. Sigla se scrie întotdeauna cu majuscule indiferent de lungimea acesteia, de exemplu: *FNCTTFEL – Fédération nationale des cheminots, travailleurs du transport, fonctionnaires et employés, Luxembourg*. Acronimele se scriu și ele cu majusculă, doar că lungimea acestora trebuie să fie până la 5 litere inclusiv, atunci când sunt de la 6

litere în sus, majuscula se folosește doar pentru prima literă din acronim, de exemplu: *Unicef – Fonds des Nations unies pour l'enfance*.

Semnarea și ratificarea Acordului de Asociere Republica Moldova – UE aduce cu sine o invaziune a abrevierilor, UE fiind considerată drept o sursă de denaturare a limbajului prin procrearea de abrevieri, care sunt și ele într-o mișcare continuă, date fiind aspectele politice complicate și evoluția instituțiilor europene. Multe dintre abrevieri sunt preluate direct din spațiul românesc care a integrat UE cu mult înaintea Republicii Moldova. S.Pitiriciu considera că „Integrarea României în Uniunea Europeană este un eveniment sociopolitic cu mare impact asupra lexicului limbii române. Numeroase sigle propriuzise și acronime, calcuri din franceză și engleză, care circulă în limba română actuală, au intrat atât în limbajele profesionale, cât și în limba comună [3, p.74].

Utilizate pentru a denumi diferite instituții locale, naționale sau internaționale, fiind în ascensiune continuă, deoarece siglarea a devenit un procedeu productiv și extrem de economic atât în limba scrisă, cât și în comunicarea orală, abrevierile pun în mare dificultate actul comunicării, unele fiind indescifrabile chiar în funcție de context, nu numai pentru vorbitorii neinițiați în materie de limbă, ci și pentru specialiști. Acestea fac parte din texte care stau la baza legislației limbajului UE, care este influențat de limbile franceză și engleză, iar drept urmare generează abrevieri interlingvistice care condiționează dificultăți de comprehensiune și de traducere. Folosirea corectă a abrevierilor în acest context a implicat respectarea anumitor reguli și restricții conform naturii textelor pentru a asigura înțelegerea acestora. În acest scop, precum și pentru a facilita elaborarea textelor lipsite de ambiguitate în vederea validității și transparenței procesului legislativ, munca traducătorilor și comunicarea eficientă cu cetățenii UE, în anul 2007 s-a înființat IATE, Terminologia Interactivă pentru Europa, unica bază de date terminologice a UE, care conține aproximativ 9 milioane de termeni în toate limbile oficiale ale UE. Deși unele sigle circulă în limba română sub forma lor originală, fiind echivalente ale termenilor din franceză ușor decodabile, spre exemplu: *CE – Comisia Europeană* și *CE – Commission européenne*; *CIJ – Curtea Internațională de Justiție* și *CIJ – Cour internationale de justice*, se creează și anumite concurențe, spre exemplu: *NATO – prin*

engleză și OTAN – prin franceză. Din acest motiv și drept urmare a pătrunderii masive în lexicul românesc a abrevierilor fie prin creații interne cu sau fără model, fie prin împrumuturi, cu rolul realizării economiei în limbă sub toate aspectele ei și de a fi practice în modul uzual, cunoașterea abrevierilor utilizate în spațiul comunitar devine imperativă.

Referințe:

1. FILARY, M. *Abrevieri de uz general utilizate în Uniunea Europeană*. Nr. 1(1), 2010. [Accesat 12.05.2016] Disponibil: http://romdoc.amu.edu.pl/-romdoc1_2010.pdf
2. AVRAM, M. *Elab. Ortografie pentru toți*. București-Chișinău: Litera internațional, 2002. 245 p.
3. PITIRICIU, S. Despre siglele eurojargonului în limba română. În: *Limba română*, 2009, nr. 11-12(173-174), p.74-80.